

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2563)

รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

อริศ ไชยศิริพันธ์

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มบริหารวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 340 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางอัตราส่วนของบุญชม ศรีสะอาด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศภายใน มี 5 องค์ประกอบ คือ การเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติการ การสะท้อนผล ปรับปรุงและประเมินผล และการสรุปและการรายงานผล ส่วนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 6 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ, การนิเทศภายใน, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Received: June 22 2019, Revised June 28 2019, Accepted July 4 2019

Professional Learning Community-based Internal Supervision Model for Secondary School

Athis Chaikhirin

Ph.D.Program Student in Educational Supervision, Mahasarakham University

Associate Prof. Boonchom Srisa-ard, Ed.D.

Teacher of Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this research was to study of Professional learning community model for secondary school component. The samples were taken from 340 of the school principal, vice principle of academic affairs, head of learning department, teachers and officer of school under the secondary educational service area 27 were selected by Boonchom Srisa-ard and 9 professionals were selected by purposive sampling. Questionnaires and semi-structured Interview forms were used for data collection. Data were analyzed by mean and standard deviation.

The findings were found that, 1) Internal supervision model by using the professional learning community-based for secondary schools showed that the internal supervision model consisted of 5 elements, namely; preparing; planning; implementing; reflecting improving and evaluating; and concluding and reporting. In addition, the professional learning community consisted of 6 elements, namely; shared vision; collaborative team work; shared leadership; professional learning and development; caring community; and supportive structure.

Keywords: Supervision Model, Internal Supervision Model, Professional Learning Community

คำขอบคุณ: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนคนไทยยังคงมีความสำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใด ๆ ก็ตาม ต่างล้วนกล่าวถึงและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยใช้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนา (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 2) การจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำคัญ คือ ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยยึดหลัก การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นนวัตกรรม ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย การประสานความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ การสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล การใช้คอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศ และทักษะอาชีพและการเรียนรู้จึงจะสามารถพัฒนาคนไทยไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 2)

จากรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามจุดเน้นระยะที่ 2 ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 2 ด้านเท่ากับ 3.44 หรือสูงกว่าเป้าหมาย (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41- 4.20) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2560 : 63-69) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่า ตัวชี้วัดการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นที่ 1.3 ค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.6 มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยรวมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.00 ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.00) เมื่อวิเคราะห์สาเหตุ พบว่าการนิเทศภายในของโรงเรียนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามปัญหาของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกระดับและทุกสังกัดที่มีจะพบอยู่เสมอ คือ ส่วนใหญ่ขาดการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบและจริงจังทั้งจากภายในและภายนอก เนื่องจากสาเหตุปัจจัยหลายอย่าง ดังที่ เก็กนกก เอื้อวงศ์ (2555 : 40) เห็นว่าสภาพปัญหาของการนิเทศได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการนิเทศ ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ ครูมีทัศนคติทางลบต่อการนิเทศ ขาดการเตรียมความพร้อม ไม่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็น ไม่ดำเนินการตามแผนและขาดการประเมินผลและนำผลการนิเทศไปใช้ประโยชน์ เช่นเดียวกับผลการนิเทศงานประจำปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้ออกไปนิเทศติดตามตามโรงเรียนต่างๆ ในสังกัด ข้อมูลจากการสอบถามเชิงลึกกับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนจากการอ่านรายงานการประเมินตนเองประจำปีของโรงเรียน พบว่า ปัญหาด้านการนิเทศภายในของแทบทุกโรงเรียนมีสภาพที่ไม่แตกต่างจากดังที่กล่าวมาข้างต้น และที่น่าเป็นห่วงมีหลายโรงเรียนสะท้อนว่าไม่เคยมีการนิเทศภายในที่เป็นกิจจะลักษณะหรือเป็นระบบที่ถูกต้องเป็นเพียงการสร้างหลักฐานขึ้นเพื่อให้มีการตรวจสอบและประเมินเท่านั้น

ทางออกของการแก้ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนิเทศภายในร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่ง Hord (1997 : 14-25) ได้ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยส่งผลดีต่อครูผู้สอน คือลดความรู้สึกลดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น สร้าง “พลังการเรียนรู้” และผลดีต่อผู้เรียน

คือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด ซึ่งให้เห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญมีหลายพื้นที่ที่ได้นำแนวทางของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะช่วงแห่งการปฏิรูปการศึกษาของแต่ละประเทศ หรือช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มครู นักการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ (DuFour, 2007 : 4-5) ที่นำกลยุทธ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนดำเนินการจนเกิดผลที่น่าพึงพอใจ รวมถึงประเทศไทยที่มีการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เช่น โครงการ “ครูเพื่อศิษย์” ของมูลนิธิสาคีร์-สฤณีวงศ์ (มสส.) ที่พัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 2) เป็นต้น

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นจุดเด่นและความจำเป็นของการนิเทศภายในและกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นฐานขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 27 ในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 2,576 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. รูปแบบการนิเทศภายใน มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การเตรียมการ การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสะท้อนผล 4) ปรับปรุงและประเมินผล และ 5) การสรุปและการรายงานผล
2. กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบของ Smith and Others (1980 :461), Keeses (1988: 386-387) การนิเทศภายในของ Good (1973 : 374), Harris (1985 : 13), Glickman (1990 : 6), Herzberg (2005 : 61-72), Gwynn (1974, 173-192) และ Harris (1985, 20-23) แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของวิจารณ์ พานิช (2555 : 2), Hord (1997 : 14-25) และ DuFour (2007 : 4-5) และนำแนวคิดดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อ

เป็นรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสะท้อนผล 4) ปรับปรุงและประเมินผล และ 5) การสรุปและการรายงานผล ส่วนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 27 จำนวน 2,576 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 27 จำนวน 340 คน ได้มาโดยการใช้ตารางอัตราส่วนของบุญชม ศรีสะอาด

เครื่องมือที่ใช้และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 1.1 ศึกษาวิธีสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ 4 ส่วนได้แก่
 - 1) ส่วนนำ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัย ได้แก่ ชื่อโครงการวิจัย
 - 2) ส่วนผู้สัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์และสภาพทั่วไปของการสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุลของผู้สัมภาษณ์วัน/เวลา/สถานที่ที่ใช้สัมภาษณ์
 - 3) ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุลของผู้ถูกสัมภาษณ์ (ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ยินยอม) หรือสถานะของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน
 - 4) ส่วนคำถาม เป็นส่วนของข้อคำถามหรือประเด็นหรือแนวข้อคำถามอย่างคร่าวๆและเนื้อหา ที่เพื่อการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์

1.2 กำหนดข้อคำถามตามกรอบแนวคิดและประเด็นที่ต้องการตรวจสอบความเหมาะสม ได้แก่ วิธีการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษา และความเหมาะสม ข้อเสนอแนะและให้ความคิดเห็นแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เหมาะสม

1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์

2. แบบสอบถามความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายใน

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 นำข้อมูลที่ได้นำมาสร้างแบบประเมินตามกรอบเนื้อหา

2.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถามตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการวิเคราะห์ค่า Index of Congruence (IOC) ของแบบสอบถามรายข้อ จากนั้นพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 100) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00

2.5 ปรับปรุงแบบสอบถามความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.34-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามองค์ประกอบและตัวชี้วัดรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากคำสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในจากแบบสอบถาม เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน

4. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 340 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายใน มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสะท้อนผล 4) ปรับปรุงและประเมินผล และ 5) การสรุปและการรายงานผล

1.2 องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

2. ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ประเด็นข้อพิจารณา	Mean	SD	ความคิดเห็น
ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนา	4.38	0.50	มาก
หลักการ	4.28	0.54	มาก
วัตถุประสงค์	4.40	0.51	มาก
กระบวนการพัฒนา	4.08	0.77	มาก
ระบบสนับสนุนการพัฒนา	4.48	0.36	มาก
การวัดและประเมินผล	4.60	0.66	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.32	0.38	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.32, SD = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (Mean = 4.60, SD = 0.66) รองลงมา คือ ด้านระบบสนับสนุนการพัฒนา (Mean = 4.48, SD = 0.36) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ด้านกระบวนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (Mean = 4.08, SD = 0.77)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ การเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติการ การสะท้อนผล ปรับปรุงและประเมินผล และการสรุปและการรายงานผล ส่วนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญสุ่ม อินกองงาม (2561: 34-46) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการวิจัยการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด เครือข่ายที่ 15 และสอดคล้องผลการศึกษาคงของ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิทย์ และจำลอง นักพ่อน (2560: 115-127) ที่ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาชลบุรี เขต 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ภายใต้กรอบแนวคิดของนักวิชาการศึกษาทั้งในและต่างประเทศและความเชื่อของ PLC ที่ยอมรับว่าการสอนและการปฏิบัติงานของครูมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ของครูคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีความแตกต่างกัน และการสอนบางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจและสัมพันธภาพแบบกัลยาณมิตร เช่น มุ่งเน้นศึกษากลุ่มย่อยในโรงเรียนหรือกล่าวว่าการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือร่วมพลังของครูในการทำงานเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ และการตรวจสอบหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน (McLaughlin and Talbert, 2006 : 74) เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (Senge, 1990 : 95)

องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิตติศักดิ์ อังคะนาวินภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย และจำลอง นักพ่อน (2560 : 115-127) ที่ได้ศึกษาและพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิภรณ์ ขนอม (2561: 21-34) ที่ได้ศึกษาและพบว่า รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ยี่สามจังหวัดภาคใต้ มีความเหมาะสมสอดคล้องและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิจัยได้สังเคราะห์ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ภายใต้กรอบแนวคิดของนักวิชาการศึกษาทั้งในและต่างประเทศและเป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปหรือเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งนั้นๆ (Daft, 1992 :20) นอกจากนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีลักษณะที่สำคัญคือใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (Keeves, 1988 :560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำงานวิจัยนี้ไปใช้

หน่วยงานที่จะนำองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักและเสริมพลัง (Empowerment start) ให้ครูทุกคนในสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ทั้งนี้ก่อนการพัฒนาควรเน้นกิจกรรมพัฒนาที่หลากหลายและส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาต่อยอดจากรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ ระดับภาคหรือระดับประเทศ
2. ควรมีการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาให้กับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศภายใน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับสถานศึกษา
3. ควรมีการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ, ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย และจำลอง นักพ่อน. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 3 (1) : กุมภาพันธ์ 2560, 115-127.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). การนิเทศในสถานศึกษา. (ออนไลน์) 2555. (อ้างเมื่อ 1 เมษายน 2560) จาก<https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556).วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญสุข อินทอองาม. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการวิจัยการเรียนการสอน ของครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด เครือข่ายที่ 15. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 12(1): มกราคม-เมษายน 2561
- วิจารณ์ พานิช. (2555).วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต27. กลุ่มนโยบายและแผน
- สุธิกรณ์ ขนอม. (2561). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (29(1): มกราคม-เมษายน 2561.21-34.
- Daft, R.L. (1992). Organization Theory and Design.Singapore: Info Access
- DuFour, R. (2007).Professional Learning Community at Work, TM Plan Book: Solution Tree Press
- Glickman, Carl D. and others.(1990).Supervision of Instruction :Developmental Approach. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon A Viacom Company
- Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education.3rded. New York: McGraw – Hill Book Company
- Gwynn, Minor J. (1974).Theory and Practice of Supervision. New York: Dodd Mead and Company
- Harris, B.M. (1985). Supervisory Behavior in Education.3rd ed. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice–Hall
- Herzberg, Frederick I. (2005). Motivation Hygiene Theory, Organizational Behavior I:Essential Theories of Motivation and Leadership. ME Sharpe, Inc. 61–72. (2005)
- Hord, S. M. (1997).Professional LearningCommunities: Communities of ContinuousInquiry and Improvement. Southwest Educational Development Laboratory. (Online) 1997. Accessed on 9 November 2017.Retrieved from,<http://www.sedl.org/siss/plccredit.Html>.
- Keeves, John P. (1988).Educational Research, and Methodology, and Measurement.Oxford: Pergamon Press
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (2006).Building School-based Teacher Learning Communities: Professional Strategies to Improve Student Achievement. (Vol. 45): Teachers College Press
- Senge, P.M. (1990).The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization. London: Century Press
- Smith, R.H. and others.(1980).Management :Marketing Organizations Perform. New York: Macmillan